

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ

ФАРГОНА ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

**FarDU.
ILMIY
XABARLAR-**

1995 йилдан нашр этилади
Йилда 6 марта чиқади

2-2021

**НАУЧНЫЙ
ВЕСТНИК.
ФерГУ**

Издаётся с 1995 года
Выходит 6 раз в год

FarDU. ILMIY XABARLAR – НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК.ФЕРГУ

Муассис: Фаргона давлат университети.

«FarDU. ILMIY XABARLAR – НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК.

ФерГУ» журнали бир йилда олти марта чоп этилади.

Журнал филология, кимё ҳамда тарих фанлари бўйича Ўзбекистон Республикаси Олий аттестация комиссиясининг докторлик диссертациялари асосий илмий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Журналдан мақола кўчириб босилганда, манба кўрсатилиши шарт.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси хузуридаги Ахборот ва оммавий коммуникациялар агентлиги томонидан 2020 йил 2 сентябрда 1109 рақами билан рўйхатга олинган.

Муқова дизайни ва оригинал макет FarDU таҳририят-нашиёт бўлимида тайёрланди.

Таҳририят ҳайъати

**Бош муҳаррир
Масъул муҳаррир**

МАКСУДОВ Р.Х.
ЎРИНОВ А.А.

ФАРМОНОВ Ш. (Ўзбекистон)

БЕЗГУЛОВА О.С. (Россия)

РАШИДОВА С. (Ўзбекистон)

ВАЛИ САВАШ ЙЕЛЕК. (Турция)

ЗАЙНОБИДДИНОВ С. (Ўзбекистон)

JEHAN SHAHZADAH NAYYAR. (Япония)

LEEDONG WOOK. (Жанубий Корея)

АЪЗАМОВ А. (Ўзбекистон)

КЛАУС ХАЙНСГЕН. (Германия)

БАХОДИРХОНОВ К. (Ўзбекистон)

ҒУЛОМОВ С.С. (Ўзбекистон)

БЕРДЫШЕВ А.С. (Қозғистон)

КАРИМОВ Н.Ф. (Ўзбекистон)

ЧЕСТМИР ШТУКА. (Словакия)

ТОЖИБОЕВ К. (Ўзбекистон)

Таҳририят кенгаши

ҚОРАБОЕВ М. (Ўзбекистон)

ОТАЖОНОВ С. (Ўзбекистон)

ЎРИНОВ А.Қ. (Ўзбекистон)

РАСУЛОВ Р. (Ўзбекистон)

ОНАРҚУЛОВ К. (Ўзбекистон)

ГАЗИЕВ Қ. (Ўзбекистон)

ЮЛДАШЕВ Г. (Ўзбекистон)

ХОМИДОВ Ф. (Ўзбекистон)

АСҚАРОВ И. (Ўзбекистон)

ИБРАГИМОВ А. (Ўзбекистон)

ИСАҒАЛИЕВ М. (Ўзбекистон)

ҚЎЗИЕВ Р. (Ўзбекистон)

ХИКМАТОВ Ф. (Ўзбекистон)

АҲМАДАЛИЕВ Ю. (Ўзбекистон)

СОЛИЖНОВ Й. (Ўзбекистон)

МАМАЖНОВ А. (Ўзбекистон)

ИСОҚОВ Э. (Ўзбекистон)

ИСКАНДАРОВА Ш. (Ўзбекистон)

МҮМИНОВ С. (Ўзбекистон)

ЖЎРАЕВ Х. (Ўзбекистон)

КАСИМОВ А. (Ўзбекистон)

САБИРДИНОВ А. (Ўзбекистон)

ХОШИМОВА Н. (Ўзбекистон)

ФОФУРОВ А. (Ўзбекистон)

АДҲАМОВ М. (Ўзбекистон)

ХОНКЕЛДИЕВ Ш. (Ўзбекистон)

ЭГАМБЕРДИЕВА Т. (Ўзбекистон)

ИСОМИДДИНОВ М. (Ўзбекистон)

УСМОНОВ Б. (Ўзбекистон)

АШИРОВ А. (Ўзбекистон)

МАМАТОВ М. (Ўзбекистон)

ХАКИМОВ Н. (Ўзбекистон)

БАРАТОВ М. (Ўзбекистон)

Муҳаррир:

Ташматова Т.

Жўрабоева Г.

Мусахҳиҳлар:

Шералиева Ж.

Мамаджонова М.

Таҳририят манзили:

150100, Фаргона шаҳри, Мураббийлар қўчаси, 19-үй.

Тел.: (0373) 244-44-57. Мобил тел.: (+99891) 670-74-60

Сайт: www.fdu.uz

Босишига руҳсат этилди: 02.07.2021

Қоғоз бичими: 60×84 1/8

Босма табоғи:

Офсет босма: Офсет қоғози.

Адади: 50 нусха

Буюртма № 49

ФарДУ нусха кўпайтириш бўлимида чоп этилди.

Манзил: 150100, Фаргона ш., Мураббийлар қўчаси, 19-үй.

Фаргона,
2021.

М.Умурзақова	
Туркистанда ягона қишлоқ хўжалиги солигининг жорий этилиши: муаммолар ва ечим	167
Ҳ.Жўраев, Ҳ.Мадазимов	
Образли ибтидоий тасаввурлардаги муштарак жиҳатлар	170
М.Юсупова	
Ўзбек шеъриятида Навоий образи	172
Ю.Каримова	
“Лисонут-тайр” достонида фольклор анъаналари.....	175
М.Омонова	
Эркин Самандарнинг “Тангри қудуғи” тарихий романида анъанавий мотив ва тимсолларнинг ўрни.....	179
Ҳ.Раҳматжонова	
Сатирада ижтимоий руҳ ифодаси	182
Ш.Каримова	
Девин Девис – шарқ адабиёти тадқиқотчisi.....	184
С.Олимжонов	
Роман поэтикаси ҳақида баъзи қарашлар (Улуғбек Ҳамдам ва Эрих Мария Ремарк романлари мисолида).....	187
Д.Юлдашева	
Болалар шеърий матнларида мазмуний перцепциянинг ифодаланиши	191
Н.Умарова	
Навоий кўллаган рўмол тушунчали сўзлар этимони	194
И.Хабибжонов	
Форс-тоҷик тилидан ўзлаштирилган солиқ-божхона терминлари.....	197
А.Зинатуллина	
Ўзбек ва француз тилларида мураккаб гаплар ва уларнинг хусусиятлари	200
Н.Сабирова	
Социолингвистик тадқиқотлар ва уларнинг ривожланиш босқичлари	203
Д.Газиева, М.Қушматова	
Иборашунослик нуқтаи назаридан маданиятлараро ўзаро тушуниш хусусида.....	208
И.Деҳқонов	
Француз, ўзбек ва рус тилларида содда нутқнинг қиёсий тахлили: таржимада лексик эквивалент топиш муаммоси	212
Д.Махаметова	
Хорижий тилни ўргатишда инновацион технологиялар	215
Х.Марипова	
Немис тилида фразеологик бирликларнинг миллий-маданий хусусиятлари ва уларнинг синонимларини ўзбек тилида берилиши	219
Г.Сайдалиева	
Тилшунослика абсолют синонимларнинг ўрни.....	222
С.Юлдашев	
Замонавий таълим тизими ва унинг омиллари	226
Ж.Оришев	
Таълим жараёнида лойиҳали таълим усулидан фойдаланиш афзалликлари	228
Ш.Арипов	
Ўғил болаларни оиласвий муносабатларга тайёрлашда мактаб, маҳалла ва ота- оналар ҳамкорлиги.....	232
Н.Хошимова	
Гендер тили тадқиқида фалсафий қарашлар.....	236
А.Мухиддинов	
Тилнинг семантик майдонини когнитив тилшунослик доирасида талқин этилиши	239
ФАНИМИЗ ФИДОЙИЛАРИ	
ИЛМГА БАХШИДА УМР	243

ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИДА ЛОЙИҲАЛИ ТАЪЛИМ УСУЛИДАН ФОЙДАЛАНИШ АФЗАЛЛИКЛАРИ

ПРЕИМУЩЕСТВА ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МЕТОДА, ОСНОВАННОГО НА ПРОЕКТНОМ ОБУЧЕНИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

ADVANTAGES OF USING PROJECT-BASED METHODOLOGY IN EDUCATIONAL PROCESS

Оришев Жамшид Баҳодирович¹

Оришев Жамшид Баҳодирович

— А.Қодирий номидаги Жиззах давлат педагогика институти, ўқитувчи.

Аннотация

Ўқитиши жараёнида замонавий педагогик технологияларни, жумладан, ўқув машгулотини лойиҳалаш усулини қўллаш таълим сифати ва самарадорлигини оширишинг муҳим омилидир. Мақолада таълим жараёнида лойиҳали таълим усулидан фойдаланиш масалалари таҳлил этилади.

Аннотация

В процессе обучения применение современных педагогических технологий, в частности, метода проектирования учебных занятий служит важным фактором повышения качества и эффективности образования. В работе рассматривается использование проектного обучения в учебном процессе.

Annotation

While teaching the use of modern teaching technologies, a project-based method is an important factor in improving the quality and efficiency of education. This scientific thesis is devoted to the project-based learning in the educational process.

Таянч сўз ва иборалар: таълим жараёни, лойиҳа, лойиҳалаш модели, лойиҳалаш босқичлари, лойиҳа турлари, таълим технологияси.

Ключевые слова и выражения: процесс образования, проект, модель проектирования, этапы проектирования, виды проектирования, технология образования.

Keywords and expressions: education process, project, project model, project stages, types of projects, educational technologies.

Ҳозирги глобаллашув даврида давлатнинг халқаро рақобат жараёни шартларига тез мослашуви унинг муваффақиятли ва барқарор ривожланишининг асосий омили ҳисобланади. Бунда юксак тараққий этган давлатларнинг асосий устунлиги – таълим тизимининг ҳолати билан аниқланадиган, шахсни ривожлантириш имкониятлари мавжудлиги билан боғлиқ.

Шу сабабли республикамида жамият ва иқтисодиётни тубдан ислоҳ қилиш жараёнида таълим соҳасида жаҳонда муносиб ўринни эгаллашга қаратилган замонавий узлуксиз таълим тизимини яратиш ва ривожлантириш устувор вазифа сифатида белгиланди. Бу борада Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 20 апрелдаги ПҚ-2909-сонли “Олий таълим тизимини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги қарори, “Ўзбекистон республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегияси тўғрисида”ги ПФ-4947-сонли Фармони, 2019-йил 6 сентябрдаги “Профессионал таълим

тизимини янада такомиллаштиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги Фармони ҳамда бошқа меъёрий-ҳуқуқий хужжатларда белгиланган вазифаларни амалга ошириш кўп жиҳатдан таълим тизимини бардавом ислоҳ қилиш билан боғлиқ.

Таълим соҳасидаги миллий дастурлар доирасида амалга оширилаётган бунёдкорлик ишлари ва эришилган қатор ижобий ўзгаришларга қарамасдан, таълим сифат самарадорлиги ривожланиши динамикасини янада жадаллаштириш, бунда яратилган шарт-шароитлар ва имкониятлардан самаравали фойдаланиш бугунги кунда долзарб масала бўлиб қолмоқда. Малакали кадрлар тайёрлашнинг муҳим омилларидан бири – бу, таълим сифати ва самарадорлигини оширишдир. Таълим сифати ва самарадорлигини оширишда ўқитишнинг замонавий усуллари, шакл ва воситалари ҳамда интерфаол технологиялари, хусусан, лойиҳали таълимнинг ноъананавий методлари муҳим ўрин тутади. Шу сабабли ҳам таълим

ИЛМИЙ АХБОРОТ

жараёнида юқори даражадаги самарадорликка эришиш – бу, таълим жараёнини тўғри лойиҳалаштиришdir. [1,11]

Маълумки, лойиҳалаш жараёни ёки лойиҳали таълим усули – бу, кенг қамровли тушунча.

Лойиҳалаш методи деганда, биз дидактик мақсадга эришиш учун муаммоларни топиш, аниқлаш ва уларни ишлаб чиқиш (технология) усулларини тушунамиз. Турли шаклда ифодаланган ишланма (войиҳа) ҳаётий, амалий натижа билан якунланиши ва у ҳаётда қўлланилиши мумкин. [2,14]

Лойиҳа тушунчаси эскиз ва режаларни англатиш учун дастлаб Рим архитектура мактабида XVI асрда пайдо бўлган. Астасекин бу тушунча таълим оловчилар томонидан мустақил бажариладиган танлов топшириғи сифатида педагогик маънода ҳам ишлатила бошланди. “Лойиҳа” сўзининг луғавий маъноси лотинчада “projectus” – “аслига мувофик”, “олдинга ташланган” деган маънени англатади.[3,13]

Биз лойиҳали таълим услубини таълим жараёнида қўллашга оид бир қатор ишланмаларни таҳлил қилганимизда, таълим жараёни сифати ва самарадорлигини янада ошириш учун амалга оширишимиз керак бўлган қуйидаги ишларни бажариш кераклигини аниқладик:

- таълим жараёнидаги ривожланган давлатларнинг илғор услубларидан республикамиз таълим жараёнига янада кенроқ татбиқ этиш ва уни ривожлантириш зарурлиги;
- лойиҳали таълимни таълим жараёнида қўллаш ва у орқали таълимда самарадорликка эришиш босқичларини янада такомиллаштириш кераклиги;
- лойиҳали таълимда ўқув машғулотлари учун дидактик материалларни бойитиш;
- лойиҳалаштиришнинг илмий-методик асосларини яратиш ва уларни такомиллаштириш;
- таълимни лойиҳалаштиришда дастурий-дидактик материаллар тайёрлаш ва улардан ўқув жараёнида қўллаш имкониятларини яратиш;
- лойиҳалаштирилган таълимда педагогик технологиялар, методлар, усуллардан ўринли фойдаланиш ҳолати ва ҳоказо.

Юқорида қайд этилган фикрлар, умумий хulosалардан келиб чиқиб, кўп йиллик тажрибаларимизга таянган ҳолда лойиҳали таълимнинг такомиллашган усулларидан, замонавий ахборот технологиялардан фойдаланиш таълим жараёнининг самарадорлигини ошириш имкониятларини беради, деган хulosага келдик ва буни мазкур тадқиқот ишимизнинг асосий мақсади қилиб олдик.

Қўйилган мақсадни амалга ошириш учун, авввало, лойиҳали таълимни ташкиллаштириш ва уюштириш лозим бўлади.

Лойиҳали таълимни ташкил қилишда қуйидаги шартларни таъминлаш зарур:

- лойиҳали таълимни қўллаш имкониятларини аниқлаш;
- эгалланган билим, кўникма ва малакаларни қўллаш шароитларини режалаштириш;
- таълим оловчиларнинг индивидуал имкониятларига ўқув топширифининг мослигини ўрнатиш;
- меҳнатнинг хавфсиз шароитини таъминлаш;
- таълим муассасасининг ва атроф-муҳитнинг таълим ресурсларини жалб қила олиш;
- ўқитиш жараёнида замонавий таълим технологиясининг асосий ташкил этувчилиари (таълим берувчи, таълим оловчи, таълим шаклари, таълим мақсади, кутилаётган натижа, таълим методлари, таълим воситалари, таълим жараёнини назорат қилиш (мониторинг олиб бориш ва баҳолаш) ва улар орасидаги ўзаро боғланиш қонуниятларига доимо эътиборда бўлиш;
- таълим жараёнини лойиҳалаштиришда ўқув предметларига электрон воситаларни (аудио, видео, проектор, интерфаол доска, радио ва телевидение, компьютернинг глобал тармоғи ва шу кабилар) қўллаш асосида дарс жараёнига ахборот-коммуникацион технологияларини жорий этиш ва ҳоказо.

Объектлар, тизимлар, технологиялар, инсон фаолиятининг хоҳлаган доирасида эҳтиёжларни қондириш бўйича тайёрланган ишланмалар лойиҳанинг натижаси, самараси бўла олиши мумкин. Эҳтиёжлар моддий бўлиши билан бирга маънавий ҳам бўлиши мумкин.

Лойиҳани бажариш – бу, материални, мавзу юзасидан зарур ахборотни

тўплашнинг эмас, балки эришилган билимларни амалда кўплаш ҳамdir. Масалан, экспурсия ташкил қилиш, стендлар, альбомлар тайёрлаш, имконият даражасида видео ёки фотосъёмкалар тайёрлаш, видеофильм, презентациялар тайёрлаш, таникли инсонлар билан қизиқарли учрашувлар уюстириш, ишлаб чиқариш усталари билан ҳамкорлик, конференцияларга тайёрланиш, грант лойиҳаларини тайёрлаш, аниқ амалий ишлар бажариш ва ҳаказо.[3,39]

Бунда лойиҳали фаолият объектини танлашда таълим берувчи амалий таълимнинг мазкур усулининг амалга оширилишида зарур талабларни ҳисобга олиши керак. Бу талаблар орасида:

- таълим оловчининг фаолиятнинг ушбу турига тайёргарлиги;
- таълим оловчининг муаммога қизиқиши;
- таълим оловчилар томонидан лойиҳани бажариш учун зарур бўлган янги билимларни эгалланиши;
- лойиҳанинг йўналтирилганлиги ва аҳамияти;
- ижодий топшириқнинг қўйилиши;
- лойиҳанинг амалда рўёбга чиқарилиши ва шу кабилар мавжуд.

Лойиҳали таълим қўйидаги долзарб таълим муаммоларини ҳал этиш имконини беради ва давр талабига мос келади:

- таълимни реал ҳаётга юқори даражада яқинлаштирилган вазиятда амалга оширишни таъминлайди;
- назарий маълумотларни амалий фаолият билан баҳолаш ва таълим оловчиларни фаол мустақил билиш жараёнига жалб этиш имконини беради;
- касбий ва таянч лаёқатларини шакллантириш ҳамда ривожлантиришни таъминлайди.

Лойиҳали таълим усулида кўлланиладиган энг муҳим педагогик усулларни жорий этишда, аввало, педагог таълим оловчиларнинг ихтиёрий ҳамда қизиқиб лойиҳали фаолият юритишларини таъминловчи “ложиҳани ишга туширишни” атрофлича ўйлаб кўриши зарур. Бу муаммоли вазиятнинг яратилиши ва таълим оловчи учун ҳаётий муҳим бўлган амалий вазифаларни муҳокама қилиниши, порлоқ келажак, ўзига чорловчи истиқбол тўғрисида ҳикоя, ижтимоий муҳим масалаларни ҳал этишда иштирок этиш таклифи билан обрўли

шахсларнинг мурожаати ва бошқалар бўлиши мумкин.

Қачонки таълим оловчилар якка тартибида ва гурӯҳ бўлиб муаммони ҳамда унинг ечимини излашганда, энг яхши варианtlар, ғояларни танлаб олишда, ўз нуқтаи назарларини ҳимоя қилишда, асослаб беришда лойиҳа устидаги ишни “ақлий хужумсиз” амалга ошириш мумкин эмас.

Лойиҳали таълимда ишнинг натижаларини намойиш қилиш шаклини танлаш уччалик муҳим эмас. Бу, видеофильм, китоб, макет, журнал (оғзаки ёзма), саҳна намойиши, ташвиқот гурухининг чиқиши, таълим муассасаси хоналарини жиҳозлаш, спорт майдонини яратиш ва ҳоказолар бўлиши мумкин [3,41].

Лойиҳани намойиш қилиш шакли унинг мавзуси, мақсади, мазмуни, муаллифнинг умумий фикри билан аниқланади.

Лойиҳали таълимнинг самарадорлиги қўйидагиларда ўз аксини топади:

- таълим оловчилар ўзлаштириши лозим бўлган билимларни турли манбалардан мустақил равишда эгаллайдилар;
- амалий масалаларни ҳал этиш учун эгалланган билимларни кўллашни ўрганадилар;
- ҳар хил гурухларда ишлаб, коммуникатив кўнкимларни эгаллайдилар;
- ўзларида тадқиқотчилик маҳоратларини оширадилар (муаммоларни аниқлаш маҳорати, ахборот йиғиш, кузатиш, синов, таҳлил ўтказиш, фараз қилиш, умумлаштириш);
- тизимли фикрлашни амалга оширадилар.

Агар лойиҳанинг мақсадига эришилган бўлса, унда биз таълим оловчининг билиш қобилияти ва унинг ўқув билим фаолиятида мустақилларнинг ривожланишида ифодаланган сифат жиҳатдан янги натижа олинди, деб ҳисобласак бўлади.

Агар таълим оловчи ўқув лойиҳалари билан ишлашни билса, биз ишонамизки, у ўзининг кейинги ҳаётида кўплаб зафарларга эришади: ўзининг фаолияти режасини туза олади, ҳар хил шароитларда керакли мўлжални ола билади, ҳар хил одамлар билан ишлашни ўрганади, шартли мослашувчанликка эришади ва ҳоказо.

Таълим-тарбия жараёни бутун машғулот давомида таълим оловчи фаоллиги ва қизиқувчанлигини мунтазам равишида уйғотиб бориш мақсадини кўзда

тутади. Ўз навбатида таълим жараёни ҳам ўзига хос турли хил варианти динамик жараёндир ва уни бошқариш етарли даражадаги ижодкорликни талаб этади [4,21].

Барча таълим муассасаларида қўйиладиган энг муҳим талаб ва илмиy-техникавий, ижтимоий тараққиётнинг қатъий шарти – ижодий шахс сифатларини ривожлантириш. Шу мақсадда замонавий ўкув жараёнида репродуктив усул билан бир қаторда продуктив, қидируv-ижодий усувларни ҳам қўллаш лозим.

Юқоридагилардан келиб чиқиб, лойиҳали таълим усулидан фойдаланиш қуйидаги таълимий афзалликларни таъминлайди, деб ҳисоблаймиз:

- мантикий фикр юритиш, муаммоларни илмий, ижодий ечишга ўргатади;
- зарурий билимларни мустакил ижодий қидиришга ўргатади;
- ўкуv-билув жараёнида учраган қийинчиликларни енгишга ўргатади;
- ўкуv материалини далилий асосларда тайёрлай олади;
- ўкуv материалининг ўзлаштирилишини чуқурроқ ва мустаҳкамроқ қилади;
- билимларнинг ишончга айланишига кўмаклашади;
- таълим олишга нисбатан ижобий ҳисларни ҳосил қилади;
- билишга қизиқиши шакллантиради ва ривожлантиради;

- ижодий шахсни шакллантиради.

[5,29]

Лойиҳали таълим ҳақида берилган маълумотлардан қуйидаги хуносалар чиқариш мумкин:

- таълим тизимига лойиҳалаштириш яхлит динамик тизим деб қараш мумкин;
- бугунги кунда таълимни лойиҳалаштиришга информацион технологияларни жорий этиш ва таълим олувчиликларни компьютер техникасидан фойдаланишни мукаммал ўрганиб олишларига эришиш мумкин;

- таълим олувчиларнинг INTERNET тармоғидан фойдаланишга бўлган қизиқиши ортади ва шу боисдан жаҳон миқёсидаги билимларни ўзлаштиришга эришиш мумкин;

- ахборот коммуникацион технологияларни қўллаш орқали таълимни лойиҳалаштиришнинг оптималь вариантиларини ишлаб чиқиш ва таълим жараёнига жорий этиш мумкин;

- бугунги кунда таълимни лойиҳалаштиришда комплекс ўқитиш технологияларини ишлаб чиқиш ва жорий этиш имкониятлари мавжуд.

Юқорида қайд этилган услубий тавсиялар асосида таълим бериш жараёнини ташкил этиш ҳамда жаҳон талабларига жавоб берувчи рақобатбардош мутахассислар – баркамол авлод тайёрлашга эришиш мумкин.

Адабиётлар:

- 1.Бегимкулов У.Ш., Джураев Р.Х., Исянов Р.Г., Шарипов Ш.С., Адашбоев Ш.М., Цой М.Н. Педагогик таълимни ахборотлаштириш: назария ва амалиёт. Монография. – Т., 2011.
- 2.Джураев Р.Х, Мирзаев Ч.Э., Рахимов Б. Замонавий педагогик технологияларни таълим жараёнига татбиқ этиш жараёнини комплекс лойиҳалаш // Узлуксиз таълим. Илмий –услубий журнал. – Тошкент. – №3.
3. Краля Н.А. Метод учебных проектов как средство активизации учебной деятельности учащихся. Россия. Омск. Издательство ОмГУ 2005.
- 4.Тўрақулов Х.А. ва бошқалар. Техника фанларини ўқитишда янги педагогик технологияларни қўллашнинг илмий педагогик асослари. - Фаргона, Техника 2003.
- 5.Махмудова Н.Д. Таълимни ривожлантиришда педагогик технологияларнинг афзалликлари // Касб – ҳунар таълимими журнали. –Тошкент. - 2011. -№ 2.
- 6.Уразова М.Б. Бўлажак касбий таълим педагогини лойиҳалаш фаолиятига тайёрлаш технологиясини такомиллаштириш. -Докторлик диссертацияси автореферати. – Тошкент, 2015.

(Тақризчи: Т.Эгамбердиева – педагогика фанлари доктори, профессор)